

Nye kyrka

57-343333, 15-2708

Enligt traditionen skulle socknens första kyrka ursprungligen ha legat i Mörsebo, och sedan ha flyttats till sin nuvarande plats. Om det verkligen var så är omstritt.

Kyrkan i Nye är hur som helst gammal. Långhuset är förmodligen uppfört under senare delen av 1200-talet och med en arkitektur som är inspirerad av Cisterciensordensmunkarnas bygge av klosterkyrkan i Nydala. Östgaveln har haft en rakt avslutad korvägg, vilket är ett typiskt drag i den tidens byggnadsstil.

Eventuellt ska kyrkan ha drabbats av danskarna härjningar i trakten.

Kyrkans sakristia är från 1400-talet och tornet uppfördes år 1767, då den gamla förmodligen medeltida klockstapeln revs.

Vid en omfattande restaurering år 1890 fick kyrkan sitt nuvarande utseende med den säregna tornspiran.

Den vackra järndörren till sakristian smiddes redan under 1400-talet av okänd mästare, medan en bastant kistan har gjorts av smeden Anders Håkansson i Isingstorp. Kistan bär texten: "Olof Wallqvist biskop i Wexjö Kyrkoherden Anders Norlin Anno 1791. AHS".

Altartavlan med motivet; "Jesu kropp nedtagen från korset" är målad 1860 av Eksjömålararen Frans Roselli, och är en kopia av professor Gustaf Sandbergs tavla i Stenberga kyrka.

Även om kopian här i Nye kyrka inte uppskattades av alla i församlingen, ansågs Frans Roselli vara en lovande konstnär som bland annat studerade i Stockholm och även vistades i Tyskland för konststudier. Men han drabbades av lungsjuka och avled i i föräldrahemmet julafton 1869, bara 35 år gammal.

En mindre passionsmålning utförd av Johannes Magnusson, Nässja som förutom konstnär även kunde titulera sig lantbrukare och framför att orgelbyggare.

Predikstolen i Nye har gjorts av okänd mästare på 1830-talet.

Dopfunten skänktes till kyrkan år 1939 av ungdomskretsen, är utförd av Markströms & co AB i Farstorp.

Textilen är vävd hos Södra Sveriges kyrkliga textil i Lund och är en gåva av syföreningen. Processionskorset är gjort och skänkt av kyrkvärden Karl Johansson i Farstorp.

Den högra av de båda gravstenarna i golvet i koret är över majoren Törne Tornerefeldt till Skurebo, som i sitt sista äktenskap var gift med Anna Ulfsax.

Han var tidigare ryttmästare vid Smålands kavalleriregemente och hette då Anderson, men adlades 1646 Tornerefäldt på Stockholms slott av drottning Kristina.

Och även om gravstenen har årtalet 1650 dog Törne Tornerefeldt först 1683.

Som tack för alla gåvor som majoren skänkt till kyrkan fick han sin sista viloplats i kyrkan. Hans begravningsvapen finns uppsatt på södra väggen.

Den andra gravstenen, den till vänster är över löjtnanten Peder Olufsson till Ramnås och dennes hustru Susanna Clasdotter. Dessa båda skänkte 1647 den lilla tennkronan som hänger under läktaren.

Men deras gravar finns inte direkt under stenarna, utan under mittgången mitt för där kororgeln står idag. För innan år 1833 gick den då rakt avslutade östra korväggen ungefär där koret börjar idag. Detta år byggdes koret ut och gjordes större.

I sakristian finns två par korsade värjor, och minner om de många officerare som under 1600- och 1700-talet varit boende i Nye församling. En av dessa värjor antas ha tillhört löjtnanten D Kullberg i Skurubo.

Orgeln är byggd 1836 av August Rosenborg och har senare renoverats och byggts om flera gånger. Senast blev den konserverad av orgelbyggaren Nils-Olof Berg i Farstorp, ett samhälle tre kilometer från Nye kyrkby, tillsammans med Mads Kjersgaard från Uppsala. Nils-Olof Berg tillverkade också 1976 kororgeln med tre stämmor.

I Nye finns två medeltida klockor: Lillklockan, som efter att ha spruckit vid en begravningsringning år 1955, nu står uppställd i vapenhuset. Denna ersattes med en klocka gjuten av M&E Olssons klockgjuteri i Ystad. Den andra medeltida klockan (Storklockan) är försedd med ett motiv föreställande en häst!

Källor:

Pdf: "Nye kyrka. Kulturhistorisk karakterisering och bedömning". Jönköpings Läns Museum.

Mattias Sörensen 2006.

Bok: "Kyrkor i Jönköpings län. Del 2". Ulf Vibeke 1986. ISBN 91-970744-1-1

Bok: "Nye kyrka och församling". Hilding Bjurgert 1973.